

Nro **1**/2016 ← [Takaisin etusivulle](#)

Kuvassa kansalaisarkiston 1. pilottiasiakas, vantaalainen Eero Kausalainen vierailullaan Mamkissa.
Kuva: Anssi Jääskeläinen.

Miten säilytän merkityksellistä muistitietoa ja tarinoita?

Mitä kaikkea tietoa meistä elämämme varrella syntyy ja kerätään? Mitä tällä tiedolla tehdään? Tutkimuskeskus Digitaliassa toteutettava Kansalaisarkisto (KARK) pyrkii vastaamaan tavallisen kansalaisen tietojen säilyttämisen haasteisiin.

Ensimmäinen leima meistä muodostuu viranomaisen asiakirjoihin, kun tuleva äiti menee lääkäriin tiedustelemaan helpotusta outoon olotilaansa ja saakin kuulla uutisen raskaudesta. Sen jälkeen pysymme virallisissa tiedoissa todella kauan. Jos olet syntynyt kuukauden 18. tai 28. päivä, onnittelut – sinun terveystietosi säilytetään pysyvästi (ns. [syntymäpäiväotantamenetelmä](#)).

Entä meidän itsemme tuottama tieto? Digitaalisen viestinnän maailmassa ensimmäinen merkintä saattaakin olla Facebookin julkaisu, jossa samainen tuleva äiti valittelee kaveripiirilleen huonoa oloa ja outoa halua

syödä laastia. Aiemmin sama tieto kirjoitettiin paperille, ehkä päiväkirjaan tai kirjeeseen hyvälle ystävälle. Ovatko muistot tallessa, ja jos ovat, säilyvätkö ne myös tuleville polville?

Kansalaisarkisto elämänhallinnan työkaluna

Karkeasti rajattuna, Arkistolaitos (Arkistolaki (831/94)) on kiinnostunut meistä kansalaisista vain, jos olemme merkittäviä politiikan tai kulttuurin edustajia, toimimme merkittävässä virkatehtävässä tai olemme muuten erityisen kunnostuneita kansalaisia. Tavallinen tallaja on oman onnensa nojassa.

KARK tulee tarjoamaan palvelun, jonne voi jokainen tallentaa joko syntyjään sähköistä aineistoa (digikuvat, muistiot, twiitit, pikaviestinkeskustelut jne.) tai eri tavoin digitaaliseen muotoon saatettua aineistoa (kaitafilmit, videot, todistukset, päiväkirjat, kirjeet jne.).

Kansalaisarkisto ei paranna elämänlaatua yhtä ykskantaan kuin Aspirin parantaa päänsäryn, mutta se tarjoaa varmasti työkaluja elämänhallintaan ja paremman huomisen ennakointiin.

Monenlaisia sovellusalueita: muistitiedosta ja tarinoista virallisiin asiakirjoihin

Kokemukset omaishoitajana ovat osoittaneet muistelujen tärkeyden muistisairaana henkilön arkipäivän virkistäjänä ja toiminnan tehostajana. Käytössä olivat paperiset valokuvat albumeissa ja muutamat vanhat julkaisut. Ne kuluivat ja rispaantuivat ja olivat joskus hankalia käsitellä. Jos vanhat kuvat ja kirjeet on säilytetty sähköisenä Kansalaisarkistossa, sieltä niitä on helppo katsella ja käydä läpi vaikka tuntemattomankin hoitajan kanssa.

Jos kunto on vielä niin hyvä, että hoidettava pystyy kirjoittamaan tai kertomaan tarinoita, ne voi samalla merkata muistiin kuvan yhteyteen. Jos arkistoon on tallennettu kerrottuja tarinoita tai filmiaineistoa esimerkiksi Pariisin matkalta vuodelta 1956, Kansalaisarkiston kautta se on helposti katseltavissa ja kuunneltavissa. Tähän ei tarvita mitään erikoislaitteita.

Kansalaisarkistossa asiakirjoille voi myös merkitä erilaisia säilytysaikoja. Arkea helpottaa, kun järjestelmä lähettää huomautuksen sopimuksen päättymisen lähestymisestä tai vastaavasti jonkin sitoumuksen sovitun ajankohdan lähestymisestä.

Motivointia parempaan elämään

Monilla on tänä päivänä käytössään mittareita, jolla voi seurata oman kehon toimintaa. Aktiivisuusranneke kerää monipuolisesti erilaisia tietoja. Sykemittari kertoo tarkemmin, mitä kehossa tapahtuu rasiituksen yhteydessä. Verenpainemittari taltioi paitsi paineen myös mahdolliset häiriöt sykkeessä. Pidämme ruokapäiväkirjoja ja ylläpidämme omia mittaustietojamme (verensokeri, vyötärön ympärys jne).

Entäpä jos tiedot olisivatkin Kansalaisarkistossa pitkältä aikajaksolta ja sieltä helposti näytettävissä esimerkiksi työterveyden ammattilaisille tai personal trainerille? Kokonaiskuva olisi helppo esittää visuaalisesti koko vuoden ajalta käyrinä tai kuvina. Omahoidon tehostamisessa voisi toimia käyrä, joka kuvaa ruokapäiväkirjan muutokset ja niiden vaikutukset kolesteroliarvoihin tai painoon.

Digitaalisen jäljen jättäminen voi motivoida toimimaan vastuullisemmin oman terveyden suhteen. Kaiken mittaus- ja lähtötiedon tulisi olla omassa hallinnassamme ja omistuksessamme.

Tiedon avoimuus omiin käsiin

Tietojen avaaminen, avoin tieto on jatkuvasti esillä ja se askarruttaa tavallista kansalaista. Ovatko kaikki tietoni kohta kaikkien nähtävillä? Tässäkin Kansalaisarkisto voi auttaa: kansalainen itse päättää, mitä tiedoilla tekee.

Tiedot voi julkaista haluamilleen tahoille tai kaikelle kansalle. Halutessaan ne voi pitää vain itsellä katseltavissa. Tiedot voi myös määrätä tuhottaviksi kun itsestä aika jättää, tai siirrettäviksi jonkin toisen henkilön hallintaan, sukuseuralle tai vaikkapa Arkistolaitokselle. Tietoja voi halutessaan luovuttaa tutkimuskäyttöön tai yritysten tuotekehitykseen.

Kirjoittanut Mirja Lopenen ja Miia Kosonen

Kirjoittajat ovat TKI-asiantuntijoita Mikkelin ammattikorkeakoulun ja Kansalliskirjaston yhteisessä Digitalia-hankkeessa. Digitalia on digitaalisen tiedonhallinnan tutkimus- ja kehittämiskeskus, joka on aloittanut toimintansa kesällä 2015.

AVAINSANAT:

arkistointi

digitaalisuus

Digitalia

tiedonhallinta

Artikkelit samasta aiheesta